

การสำรวจนักเรียนช่วยงานห้องสมุด
- ในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมในกรุงเทพมหานคร



นางสาวสุภาณี สีสากิจรุ่งเรือง

005876

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

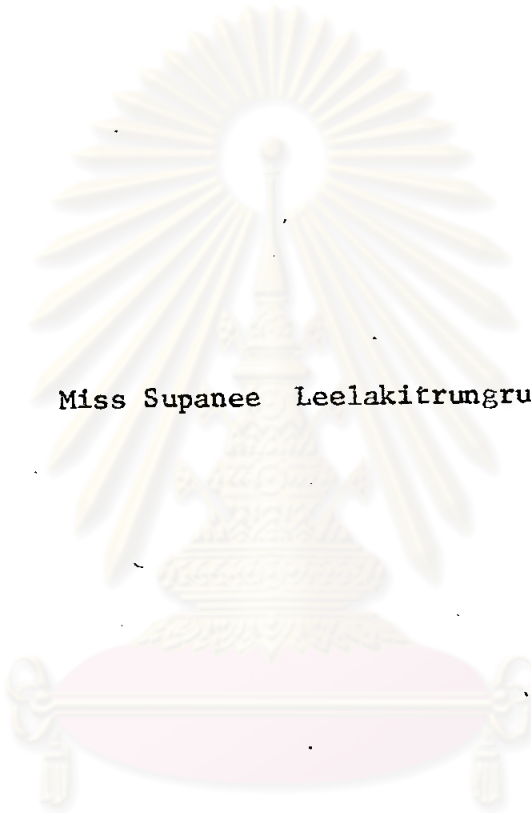
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๕

ISBN ๙๗๔-๕๖๐-๕๙๗๒-๒

A SURVEY OF STUDENT ASSISTANTS
IN GOVERNMENT SECONDARY SCHOOL LIBRARIES IN BANGKOK



Miss Supanee Leelakitrungruang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science
Graduate School

Chulalongkorn University

1982

ISBN 974-560-4972-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การสำรวจนักเรียนช่วยงานห้องสมุดในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยม ในกรุงเทพมหานคร
ชื่อนิสิต	นางสาวสุภาณี สีลาภิจรุ่งเรือง
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์จุฑามาศ สุวรรณโคตร
ภาควิชา	บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา	๒๕๒๔



บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหา ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของการมีนักเรียนช่วยงานห้องสมุด เกี่ยวกับ การคัดเลือก การฝึกงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบของนักเรียนศึกษาถึงประโยชน์ที่ห้องสมุดได้รับ และเพื่อทราบถึงความสนใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด โดยได้รวบรวมข้อมูลจากการส่งแบบสอบถามไปยังบรรณารักษ์และนักเรียนช่วยงานห้องสมุดในโรงเรียนมัธยมในกรุงเทพฯ ๒๔ แห่ง คำตอบที่ได้รับนำมาวิเคราะห์และสรุป เป็นคำร้อยละและค่าเฉลี่ย

จากการวิจัยสรุปได้ว่า ห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ กับการบริการ จึงต้องอาศัยนักเรียนช่วยงานห้องสมุดเพื่อช่วยให้การบริการดีขึ้น บรรณารักษ์เป็นผู้คัดเลือกนักเรียนช่วยงานห้องสมุดด้วยตนเอง โดยวิธีสัมภาษณ์ และเลือกจากนักเรียนที่สนใจงานห้องสมุดด้วยการพิจารณาคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นสำคัญ บรรณารักษ์สอนวิธีปฏิบัติงานให้ทุกครั้งี่เปลี่ยนงานใหม่ และมอบหมายงานโดยหมุนเวียนกันให้ได้ทำงานทุกหน้าที่ การวัดผลการปฏิบัติงานของนักเรียน บรรณารักษ์พิจารณาจากความสามารถ ความรับผิดชอบ และความขยันของนักเรียน

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับห้องสมุด คือ ช่วยแบ่งเบาภาระของบรรณารักษ์ และช่วยให้งานบริการดีขึ้น ส่วนประโยชน์ที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนได้รู้จักวิธีใช้หนังสือ มีความรู้วิชาอื่น ๆ เพิ่มเติม มีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด ได้แสดงความสามารถช่วยเหลือส่วนรวม ฝึกการทำงานเป็นหมู่เป็นคณะ และมีทัศนคติที่ดีต่อบรรณารักษ์และห้องสมุด

ในทันความสนใจและความคิดเห็นของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด นักเรียนมีความเห็นว่า งานห้องสมุดไม่น่าสนใจ เป็นงานละเอียดที่ต้องใช้ความสามารถ นักเรียนต้องการคู่มือปฏิบัติงาน ไม่ต้องการทำหน้าที่เดียวตลอดไป ไม่ต้องการค่าตอบแทน และไม่คิดจะเป็นบรรณารักษ์ต่อไปภายหน้า

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการควรพิจารณากำหนดอัตราบุคลากรของห้องสมุดโรงเรียนให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและงานบริการ หรือเป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน ส่วนผู้บริหาร ควรขอบรรจุบุคลากรห้องสมุดโรงเรียนให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและงานบริการ หรือเป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเช่นกัน สนับสนุนด้านการเงินแก่ห้องสมุด และหาวิธีให้กำลังใจแก่นักเรียนช่วยงานห้องสมุด สำหรับบรรณารักษ์ควรประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนมาสมัครอย่างทั่วถึง คัดเลือกนักเรียนโดยพิจารณาคุณสมบัติ สอนการปฏิบัติงานทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ฝึกงานก่อนการปฏิบัติงานโดยให้นักเรียนที่เคยทำอยู่ก่อนเป็นผู้ช่วยเหลือ มีคู่มือปฏิบัติงานให้นักเรียน และให้กำลังใจแก่นักเรียน โดยมอบใบประกาศเกียรติคุณในที่ประชุม เป็นต้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9

Thesis Title A Survey of Student Assistants in Government
Secondary School Libraries in Bangkok.

Name Miss Supanee Leelakitrungruang

Thesis Advisor Mrs. Chutamart Suwanakorth

Department Library Science Department

Academic Year 1981

ABSTRACT

The purposes of this research were:

- To study the problems and facts in using student assistants with emphasis on the selection, training, duties and responsibilities of student assistants.
- To learn the benefits derived by the libraries in using student assistants.
- To find out the interests and viewpoints of student assistants regarding the library.

Questionnaires were sent to the librarians and student assistants in 24 secondary schools in Bangkok. The results were analyzed and concluded in percentage and arithmetic means.

From this research, it can be concluded that most of the schools do not have adequate personnel for their services. Therefore, student assistants are necessary for the library to provide good services. The selection of student assistants is made by the librarians themselves by means of interviewing and selecting students who have interest in library work and have a good sense of

responsibility. Training is provided before the student assistants take on their duties. Generally, the duties are turned among student assistants so that they learn to perform all duties related to library service. Their performance is evaluated on the basis of their ability, responsibility and diligence.

The benefits derived in using student assistants' service are to ease the burden of the librarians and improve library service. There are also direct benefits to the student assistants themselves for example they learn how to use books and enhance their knowledge in other fields, broaden their experience in using library service, work for the benefit of the community as a whole, learn to work with others, and develop positive attitude towards the librarian and library.

With respect to the interests and viewpoints of student assistants, they generally feel that library service is rather boring and the duties are delicate. They need manuals to perform their tasks, don't want to be stuck with one duty forever, don't want any returns for their work and never expect to be librarians in the future.

Based on this study, the researcher wishes to recommend the Department of Secondary Education, Ministry of Education to ensure that the number of personnel in the schools are proportionate to their services or in accordance with the standard for school library. For the administrators, they should also ask for adequate personnel which are proportionate to their services or in accordance with the standard for

school library, seek financial assistance for the library and give moral support to the student assistants. As for the librarians, they should stimulate interest in becoming student assistants, select the students on the basis of their qualifications, train the student assistants both in theory and practice before taking on their duties under the guidance of senior student assistants, provide them with manuals and give them moral support, for example, by awarding certificates to them in annual meetings.



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้รับความกรุณาจากอาจารย์ จุฑามาศ สุวรรณโคธ อาจารย์ที่ปรึกษา ในการให้แนวทาง ให้คำปรึกษา และตรวจทานแก้ไข ทั้งด้านเนื้อหาและภาษารวมทั้งให้กำลังใจในทุก ๆ ด้าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ล. จ้อย นันทิวิชรินทร์ ผู้ให้คำแนะนำด้านหัวข้อวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพัตตา ปานะฤทธิ ผู้ให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขด้านสถิติ

ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้อนุญาตแก่บรรณารักษ์ในการตอบแบบสอบถาม

บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นักเรียนช่วยงานห้องสมุดโรงเรียนต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

คุณวิไล และคุณวิภา ฮัคคิชยา ผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านการพิมพ์ และตรวจทานแก้ไข

ขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณทุกท่านที่ได้เอ่ยนามมาข้างต้นและผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนามแต่ให้ความช่วยเหลือด้วยดี ผู้วิจัยก็ขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สุภาณี สีลากิจรุ่งเรือง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ฉ
บทที่	
๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๓
สมมุติฐาน	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	๔
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	๔
๒. บุคลากรต่าง ๆ ในห้องสมุดโรงเรียน	๑๑
บุคลากรของห้องสมุดโรงเรียน	๑๑
มาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนในด้านบุคลากร	๑๓
ปัญหาบุคลากรของห้องสมุดโรงเรียน	๑๔
นักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๑๖
จุดมุ่งหมายของการมีนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๑๖
ประโยชน์และคุณค่าในการทำงานห้องสมุด	๑๗
การคัดเลือกนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๑๘
การฝึกงาน	๒๐

หน้าชื่อของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๒๒
การประเมินผลและการวัดผลการปฏิบัติงานของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๒๙
๓. วิธีดำเนินการวิจัย	๓๐
การกำหนดกลุ่มประชากรที่จะศึกษา	๓๐
การสร้างแบบสอบถาม	๓๑
การวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถาม	๓๓
ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล	๓๕
๔. การสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๔๕
สรุปผลการวิจัย	๔๕
อภิปรายผลการวิจัย	๕๐
ข้อเสนอแนะ	๕๓
บรรณานุกรม	๕๕
ภาคผนวก	๕๘
ก. แบบสอบถาม	๕๘
ข. ตัวอย่างการประเมินผลและการวัดผลการปฏิบัติงานของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๑๑๖
ค. บัญชีรายชื่อโรงเรียนสังกัดส่วนกลาง	๑๑๙
ง. ตัวอย่างคู่มือปฏิบัติงานของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๑๒๔
ประวัติผู้เขียน	๑๒๙

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
๑.๑	ระดับการศึกษาของบรรณารักษ์	๓๖
๑.๒	วุฒิของบรรณารักษ์	๓๖
๑.๓	จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่บรรณารักษ์สอนวิชาการใช้ห้องสมุด	๓๗
๑.๔	จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่บรรณารักษ์สอนวิชาอื่น	๓๘
๑.๕	ลักษณะการทำงานของบรรณารักษ์	๓๘
๑.๖	หน้าที่พิเศษของบรรณารักษ์	๓๘
๑.๗	จำนวนบุคลากรห้องสมุดแต่ละโรงเรียน	๓๘
๑.๘	จำนวนบุคลากรห้องสมุดจำแนกตามหน้าที่	๔๐
๑.๙	จำนวนชั่วโมงที่ห้องสมุดเปิดบริการในแต่ละวัน	๔๑
๑.๑๐	จำนวนผู้ใช้ห้องสมุดต่อวัน	๔๒
๑.๑๑	จำนวนผู้ยืมหนังสือต่อวัน	๔๓
๑.๑๒	วันที่มีผู้ยืมหนังสือมากที่สุดในสัปดาห์	๔๔
๑.๑๓	ช่วงเวลาที่มียืมหนังสือมากที่สุด	๔๔
๒.๑	จำนวนนักเรียนช่วยงานห้องสมุดในแต่ละวัน	๔๕
๒.๒	จำนวนปีที่โรงเรียนมีนักเรียนช่วยงานห้องสมุดมานาน	๔๕
๒.๓	จำนวนนักเรียนช่วยงานห้องสมุดที่เคยมีมากที่สุดและน้อยที่สุด	๔๖
๒.๔	จำนวนนักเรียนช่วยงานห้องสมุดในแต่ละวัน	๔๗
๒.๕	จำนวนชั่วโมงต่อวัน ในการปฏิบัติงานของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๔๘
๒.๖	จำนวนวันต่อสัปดาห์ ที่นักเรียนช่วยงานห้องสมุดมาปฏิบัติงาน	๔๘
๒.๗	ช่วงเวลาที่นักเรียนมาปฏิบัติงาน	๔๘
๓.๑	จำนวนนักเรียนช่วยงานห้องสมุดจำแนกตามเพศ	๕๐
๓.๒	จำนวนนักเรียนช่วยงานห้องสมุดจำแนกตามชั้นเรียน	๕๐
๓.๓	ระดับผลการเรียนของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๕๑

ตารางที่

หน้า

๓.๔	วิชาที่นักเรียนช่วยงานห้องสมุดสนใจเป็นพิเศษ	๕๒
๓.๕	วิชาที่นักเรียนช่วยงานห้องสมุดทำคะแนนได้ดี	๕๓
๓.๖	ชุมนุมต่าง ๆ ที่นักเรียนช่วยงานห้องสมุดเป็นสมาชิก	๕๔
๓.๗	ความสามารถพิเศษของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๕๖
๓.๘	จำนวนปีที่นักเรียนช่วยงานห้องสมุดเคยมีประสบการณ์ในการทำงาน	๕๖
๓.๙	ประสบการณ์ของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด จำแนกตามการเรียน วิชาการใช้ห้องสมุด และการฝึกงาน	๕๗
๓.๑๐	การมอบหมายงานให้นักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๕๗
๓.๑๑	การให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหา	๕๘
๓.๑๒	บุคลิกที่อธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้ดีที่สุด	๕๘
๓.๑๓	ความต้องการของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด เกี่ยวกับค่าตอบแทน	๕๙
๓.๑๔	ลักษณะของค่าตอบแทนที่นักเรียนช่วยงานห้องสมุดได้รับจากการทำงาน	๕๙
๓.๑๕	ผู้คัดเลือกนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๖๐
๓.๑๖	แสดงที่มาของนักเรียนช่วยงานห้องสมุดที่ได้รับคัดเลือก	๖๑
๓.๑๗	วิธีการคัดเลือกนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๖๑
๓.๑๘	คุณสมบัติของนักเรียนช่วยงานห้องสมุดที่บรรณารักษ์คัดเลือก	๖๒
๓.๑๙	วัยของนักเรียนช่วยงานห้องสมุดที่บรรณารักษ์คัดเลือก	๖๓
๓.๒๐	เพศของนักเรียนช่วยงานห้องสมุดที่บรรณารักษ์คัดเลือก	๖๓
๓.๒๑	วิธีมอบหมายงานให้นักเรียนปฏิบัติ	๖๔
๓.๒๒	ระยะเวลาการเปลี่ยนกลุ่มนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๖๔
๓.๒๓	ผู้ฝึกอบรมนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๖๕
๓.๒๔	ความถี่ที่บรรณารักษ์สอนวิธีปฏิบัติงานให้แก่เด็กนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๖๕
๓.๒๕	ระยะเวลาที่บรรณารักษ์สอนนักเรียนช่วยงานห้องสมุดในแต่ละครั้ง	๖๖
๓.๒๖	สิ่งที่ห้องสมุดจัดเตรียมไว้สำหรับการปฏิบัติงานของนักเรียน ช่วยงานห้องสมุด	๖๗

ตารางที่

หน้า

๓.๒๗	ความถี่ในการเปลี่ยนแปลงตารางปฏิบัติงานของนักเรียน ช่วยงานห้องสมุด	๖๗
๓.๒๘	ผู้วัดผลการปฏิบัติงานของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๖๘
๓.๒๙	ความถี่ในการชี้แจงผลการปฏิบัติงานแก่นักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๖๘
๓.๓๐	หลักเกณฑ์ที่ใช้วัดผลการปฏิบัติงานของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๖๘
๓.๓๑	ลักษณะของคำตอบแทนที่ให้แก่นักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๗๐
๓.๓๒	หลักเกณฑ์ในการให้คำตอบแทนแก่นักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๗๑
๓.๓๓	คำตอบแทนที่ห้องสมุดให้แก่นักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๗๑
๓.๓๔	ประเภทของเงินที่ห้องสมุดนำมาให้เป็นคำตอบแทนแก่นักเรียน ช่วยงานห้องสมุด	๗๒
๓.๓๕	ความคิดเห็นของบรรณารักษ์เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการมีนักเรียน ช่วยงานห้องสมุด	๗๓
๓.๓๖	ความคิดเห็นของบรรณารักษ์เกี่ยวกับการคัดเลือกนักเรียน ช่วยงานห้องสมุด	๗๔
๓.๓๗	ความคิดเห็นของบรรณารักษ์ต่อหน้าที่ที่มอบหมายให้นักเรียน ช่วยงานห้องสมุด	๗๕
๓.๓๘	ความคิดเห็นของบรรณารักษ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมนักเรียน ช่วยงานห้องสมุด	๗๕
๓.๓๙	ความคิดเห็นของบรรณารักษ์เกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียน ช่วยงานห้องสมุด	๗๕
๓.๔๐	ความคิดเห็นของบรรณารักษ์เรื่องการประเมินผลและรางวัล คำตอบแทน	๗๕
๓.๔๑	ปัญหาที่บรรณารักษ์พบจากการมีนักเรียนช่วยงานห้องสมุด	๘๐
๓.๔๒	ความคิดเห็นของนักเรียนช่วยงานห้องสมุดจากการช่วยงานห้องสมุด	๘๐

ตารางที่	หน้า
๓.๔๓	ความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของนักเรียนช่วยงานห้องสมุด ๘๑
๓.๔๔	ประสบการณ์ของนักเรียนช่วยงานห้องสมุดเกี่ยวกับห้องสมุดอื่น ๘๒
๓.๔๕	จำนวนนักเรียนช่วยงานห้องสมุดที่ได้รับสิทธิพิเศษในห้องสมุด ๘๒
๓.๔๖	ความยอมรับสถานภาพนักเรียนช่วยงานห้องสมุดของบรรณารักษ์ ๘๓
๓.๔๗	ความมุ่งหมายของนักเรียนช่วยงานห้องสมุดที่จะเป็นบรรณารักษ์ ๘๓
	ต่อไป ๘๓



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย